

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **PhDr. E. H.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. L. B., advokátkou so sídlom v B., proti žalovanému **JUDr. M. B.**, bývajúcemu v B., zastúpenému Mgr. M. L., advokátkou so sídlom v B., **o určenie platnosti odstúpenia od zmluvy o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 11 C 40/2007, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 29. júla 2011 sp.zn. 5 Co 275/11 rozhodol

t a k t o :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) uznesením zo 6. mája 2009 č.k. 11 C 40/07-116, v spojení s opravným uznesením zo 7. septembra 2009 č.k. 11 C 40/07-123 a opravným uznesením z 15. decembra 2009 č.k. 11 C 40/2007-145, zastavil konanie o návrhu žalobkyne a zároveň rozhodol o vrátení časti súdneho poplatku žalobkyni a o jej povinnosti zaplatiť žalovanému náhradu trov konania. Zastavenie konania odôvodnil ustanovením § 10 ods. 1 a 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a o poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) poukazujúc na to, že žalobkyňa napriek výzve a poučeniu v lehote určenej súdom nezaplatila doplatok súdneho poplatku (66 Eur).

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne uznesením z 31. mája 2010 sp.zn. 5 Co 69/10 jej odvolanie proti vyššie uvedenému uzneseniu súdu prvého stupňa odmietol. Odmietnutie odvolania odôvodnil jeho oneskoreným podaním. Uviedol, že pošta sa neúspešne pokúsila doručiť žalobkyni výzvu na doplatenie súdneho poplatku dňa 23. marca 2009, a potom čo zostal aj druhý pokus o doručenie

bezúspešný, uložila zásielku dňa 24. marca 2009 na poštovom úrade. Keďže si adresátka zásielku počas jej uloženia nevyzdvihla, považuje sa deň, kedy bola zásielka vrátená súdu, t.j. 16. apríl 2009, za deň doručenia, i keď sa adresát o tom nedozvedel. Vyslovil názor, že rozhodné z hľadiska začatia plynutia odvolacej lehoty je u žalobkyne toto prvé, hoci i náhradné doručenie uznesenia, nie až deň skutočného prevzatia zásielky, ku ktorému došlo 30. septembra 2009, kedy sa osobne dostavila na súd, aby nahliadla do spisu a pri tej príležitosti podpísala doručenkú. Lehota na podanie odvolania jej preto začala plynúť odo dňa nasledujúceho po tomto dni a uplynula dňom 4. mája 2009. Odvolanie odoslané telefaxom 29. septembra 2009 a písomne predložené 30. septembra 2009 bolo tak podané oneskorene.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie podané žalobkyňou uznesením z 23. júna 2011 sp.zn. 6 Cdo 109/2011 uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 31. mája 2010 sp.zn. 5 Co 69/2010 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zrušenie tohto uznesenia odôvodnil odňatím možnosti žalobkyne konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O.s.p., ku ktorému došlo nesprávnym rozhodnutím o odmietnutí jej odvolania pre oneskorenosť, hoci pre takéto rozhodnutie neboli splnené zákonné podmienky. Poukázal tiež na to, že odvolací súd zjavne nesprávne posudzoval plynutie odvolacej lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o zastavení konania od doručovania výzvy na doplatenie súdneho poplatku.

V súvislosti so záverom o nesplnení podmienok na odmietnutie odvolania pre oneskorenosť uviedol, že zákonná konštrukcia umožňujúca náhradné doručenie v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p. vychádza z toho, že adresát sa v dobe doručenia (t.j. v konkrétny deň) skutočne zdržuje v mieste doručenia. Aj keď tento pojem nie je výslovne definovaný, zjavne sa jedná o miesto, kde by adresát mohol byť v rozhodnej dobe doručovateľom zastihnutý, a to buď priamo, alebo aspoň prostredníctvom upovedomenia o uložení zásielky, ak bolo urobené vhodným spôsobom.

Pri doručovaní poštou sa miesto, deň a spôsob doručenia preukazuje zásadne doručenkou, ktorú pošta vracia späť odosielateľovi (odosielajúcemu súdu). Príslušnou poštou vystavená doručenka zachytávajúca postup pri doručení, vrátane údajov vyžadovaných ustanovením § 47 ods. 2 O.s.p., potvrdzuje to, čo je v nej uvedené, pričom v zmysle ustanovenia § 45 ods. 2 O.s.p. údaje uvedené na doručenke sa považujú za pravdivé, ak nie je dokázaný opak. Tento dôsledok však môže nastať len vo vzťahu k tomu, čo je na doručenke skutočne uvedené. Pokiaľ doručenka neobsahuje údaj, že sa adresát v mieste doručenia

zdržoval, nie je osvedčené, či táto podmienka náhradného doručenia je splnená. V takomto prípade je povinnosťou súdu vykonať šetrenie na zistenie jej splnenia, pričom nie je povinnosťou účastníka (resp. jeho zástupcu), ktorému bolo doručované, navrhnúť dôkazy na preukázanie svojho prípadného tvrdenia, že sa v čase doručovania v mieste doručenia nezdržoval (účastník nemá povinnosť preukazovať opak toho, čo nie je uvedené na doručenke, teda o čom neplatí predpoklad pravdivosti). Záver súdu o účinnom náhradnom doručení je možný, len ak je zistené, že adresát sa v mieste doručenia v čase doručovania zdržoval a mal tak reálnu možnosť dozvedieť sa, že bude vykonaný opätovný pokus o doručenie v deň a hodinu uvedenú v oznámení doručovateľa.

Keďže v predmetnej veci doručka založená v spise na č.l. 118 nepotvrzovala okolnosť, že sa adresátka (žalobkyňa) v mieste doručenia dňa 26. júna 2009 zdržovala, pretože žiaden takýto údaj na nej uvedený nebol, nebola splnená táto zákonná podmienka pre záver o náhradnom doručení.

V ďalšom konaní Krajský súd v Bratislave opätovne prejednal odvolanie žalobkyne a uznesením z 29. júla 2011 sp.zn. 5 Co 275/11 uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo 6. mája 2009 č.k. 11 C 40/07-116, v spojení s opravným uznesením zo 7. septembra 2009 č.k. 11 C 40/07-123 a opravným uznesením z 15. decembra 2009 č.k. 11 C 40/2007-145, zrušil. V prvom rade sa zaoberal včasnosťou podaného odvolania, pričom konštatoval, že vzhľadom na tvrdenie žalobkyne, že sa v mieste doručovania zásielky súdu v dňoch 26. júna 2009 a 29. júna 2009 nezdržovala, nebol možný záver o tzv. náhradnom doručení, ale za deň riadneho doručenia zásielky bolo treba považovať deň jej skutočného prevzatia, t.j. 30. september 2009. Odvolanie podané dňa 29. septembra 2009 (faxové podanie) doplnené podaním z 30. septembra 2009, bolo preto podané včas. Zrušenie prvostupňového uznesenia odôvodnil tým, že dôvody pre jeho vydanie zanikli, pretože žalobkyňa súčasne s podaním včasného odvolania doplatila aj súdny poplatok v požadovanej výške.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný. Žiadal, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil odňatím možnosti konať pred súdom, inou vadou konania a nesprávnym právnym posúdením veci. Za odňatie možnosti konať pred súdom označil nedoručenie dovolania žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. mája 2010 sp.zn. 5 Co 69/10, o ktorom bolo rozhodnuté v dovolacom konaní vedenom pod sp.zn. 6 Cdo 109/2011. Za inú

vadu konania majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci považoval nedostatok riadneho odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu v súvislosti s jeho nesprávnym právnym záverom o vylúčení aplikácie náhradného doručenia v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p. V doplňujúcom podaní zo dňa 26. júla 2012 uviedol, že právny názor vyslovený v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2011 sp.zn. 6 Cdo 109/2011 je v príkrom rozpore so stabilizovanou judikatúrou a právnou vedou, podľa ktorých platí vyvrátiteľná právna domnienka, že sa adresát písomnosti v mieste doručenia zdržiaval, ak tento adresát hodnoverným spôsobom nepreukáže opak.

Žalobkyňa sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej len „Najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) v prvom rade skúmal prípustnosť podaného dovolania.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a 239 O.s.p.

Prípustnosť dovolania podľa § 239 O.s.p. v predmetnej veci neprichádza do úvahy. Nejde totiž o zmeňujúce a ani o potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu (ide o zrušujúce uznesenie).

Dovolací súd preskúmal prípustnosť dovolania aj z hľadísk uvedených pod písmenami a) až g) ustanovenia § 237 O.s.p., pričom nezistil existenciu žiadnej z podmienok prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia. Nezistil teda ani podmienku prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) O.s.p., na ktorú poukazoval dovolateľ. Námietka dovolateľa o odňatí možnosti konať pred súdom tým, že mu nebolo doručené dovolanie žalobkyne, o ktorom bolo rozhodnuté Najvyšším súdom v dovolacom konaní vedenom pod sp.zn. 6 Cdo 109/2011, bola zjavne nenáležitá. Netýkala sa totiž postupu odvolacieho súdu, ktorý predchádzal vydaniu zrušujúceho uznesenia, ale súvisela s iným (predchádzajúcim), už právoplatne skončeným dovolacím konaním.

Nedôvodnou bola aj námietka dovolateľa o nedostatočnom odôvodnení uznesenia odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa vylúčenia aplikácie náhradného doručenia v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p. Podľa názoru dovolacieho súdu z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu bolo zrejmé, že pre neosvedčenie podmienky zdržiavania sa žalobkyne v mieste doručenia, neprichádzal do úvahy záver o náhradnom doručení (teda uplatnenie fikcie doručenia), ale za deň riadneho doručenia zásielky bolo potrebné považovať deň jej skutočného prevzatia.

K odňatiu možnosti žalovaného konať pred súdom nedošlo ani samotným rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým odvolanie žalobkyne, považujúc ho za podané včas, meritórne prejednal. Právny záver odvolacieho súdu o včasnom podaní odvolania bol správny a súladný s právnym názorom Najvyššieho súdu vysloveným v uznesení z 23. júna 2011 sp.zn. 6 Cdo 109/2011. V súvislosti s doručovaním uznesenia Okresného súdu Bratislava I zo 6. mája 2009 č.k. 11 C 40/07-116 žalobkyne uplatnenie tzv. fikcie doručenia v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p. neprichádzalo do úvahy, pretože nebol osvedčený základný predpoklad pre takýto postup, a to skutočnosť, že žalobkyňa sa v čase prvého pokusu o doručenie súdnej zásielky, t.j. 26. júna 2009 zdržovala v mieste doručenia.

Najvyšší súd už vo vyššie uvedenom uznesení uviedol, že v zmysle ustanovenia § 45 ods. 2 O.s.p. údaje na doručenke sa považujú za pravdivé, ak nie je dokázaný opak, no tento dôsledok môže nastať len vo vzťahu k tomu, čo je na doručenke skutočne uvedené. Pokiaľ doručenka neobsahuje údaj, že sa adresát v mieste doručenia zdržoval, nie je osvedčené, či táto podmienka náhradného doručenia je splnená. V predmetnej veci doručenka takýto údaj neobsahuje a nie je z nej ani zrejmé, či poštový doručovateľ vôbec zisťoval, či sa žalobkyňa v čase prvého pokusu o doručenie zdržovala v mieste doručenia, akým spôsobom bola táto skutočnosť zisťovaná a s akým výsledkom.

Na rozdiel od právneho poriadku Českej republiky, v ktorom v čase od 1. januára 2001 do 31. decembra 2004 bola v § 46 ods. 5 Občianskeho súdneho poriadku výslovne stanovená vyvrátiteľná právna domnienka, podľa ktorej ak nie je zistený opak, má sa za to, že adresát sa v mieste doručenia zdržoval, platná právna úprava v Slovenskej republike takúto domnienku neobsahovala a neobsahuje. Pokiaľ doručenka vrátená súdu neosvedčuje skutočnosť, že sa adresát v čase doručovania v mieste doručovania zdržoval, nemá adresát písomnosti doručovanej podľa Občianskeho súdneho poriadku povinnosť preukazovať, že sa v čase doručovania v mieste doručenia nezdržoval, resp. kde sa zdržoval. Takáto povinnosť nie je

obsahom žiadneho ustanovenia O.s.p. a ani iného právneho predpisu. Nemožno ju konštituovať ani súdnou praxou alebo právnou doktrínou. V zmysle článku 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) totiž povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd. Uvedené ustanovenie súvisí s článkom 2 ods. 3 Ústavy, v zmysle ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá, pričom účelom oboch týchto ústavných noriem je ochrana slobody ako základnej hodnoty právneho štátu. Uvedené znamená, že bez zákonného podkladu adresát súdnej písomnosti má len možnosť, nie však povinnosť oznamovať a preukazovať súdu, že v určitom čase nebol na určitom mieste, resp. kde bol.

Dovolací súd však opakovane poznamenáva (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu z 28. marca 2012 sp.zn. 6 M Cdo 3/2011), že si je vedomý obtiažnosti, ba až praktickej nemožnosti zisťovania podmienky pre uplatnenie fikcie náhradného doručenia, spočívajúcej v zdržovaní sa adresáta písomnosti v mieste doručenia pri prvom neúspešnom pokuse o doručenie. Pokiaľ však táto okolnosť zostáva legislatívou nepovšimnutá, potom pri nesplnení tejto podmienky, nevyhnutnej pre využitie zákonnej konštrukcie náhradného doručenia v zmysle § 47 ods. 2 O.s.p., neostáva súdu iné, než doručiť písomnosť určenú do vlastných rúk inými zákonom stanovenými spôsobmi.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako neprípustné odmietol.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (s použitím analógie) v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., keď neboli dané dôvody pre použitie odseku 2 tohto ustanovenia, pretože žalobkyni v súvislosti s dovolacím konaním žiadne trov nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. septembra 2013

JUDr. Rudolf Č i r ě, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Dagmar Falbová